

گزارشی از کتابخانه‌ی تلفنی برای کودکان و نوجوان

به جای پیتزا، کتاب سفارش دهید!

در بخشی از کتاب «چارلی و کارخانه‌ی شکلات‌سازی» آمده: «آه خواهش می‌کنیم، تمنا می‌کنیم، التماس می‌کنیم، درخواست می‌کنیم، تلویزیون را دور بیندازید و به جای آن یک قفسه کتاب دوست‌داشتنی کنار دیوار بگذارید!» کتابخانه‌ی بسیار رنگین‌کمان سمنان اما می‌گوید تلویزیون هم نگاه کردید اشکالی ندارد، کافیست شما تصمیم به خواندن و دانستن بگیرید و به ۲۱۲۰ زنگ بزنید، آن وقت کتاب‌ها خودشان به سوسوی‌تان پرواز می‌کنند. فرقی هم نمی‌کند خانه‌تان کجای سمنان باشد، کتاب‌ها در یک چشم به هم زدن به دست‌تان می‌رسند!

کنید هست. داستانی، علمی، درسی... فهرست این کتاب‌ها هر سال تغییر می‌کند. از انتشارات مختلف درخواست می‌شود تا کتاب‌های تازه‌شان را برای کتابخانه‌ی رنگین‌کمان بفرستند. علاوه بر این، ما یک شورای کتاب داریم که با حضور خود بچه‌ها تشکیل می‌شود. آن‌ها نظرات‌شان را درباره‌ی کتاب‌هایی که می‌خوانند، می‌گویند و سفارشات جدید طبق نظرات و خواسته‌های آن‌ها انجام می‌شود.»

حرف سوم: «هیچ جانشینی برای کتاب در زندگی کودک وجود ندارد.»

همه‌اش همین؟ زنگ بزنبم و کتاب سفارش بدهیم و بعد از خواندن، آن را تحویل بدهیم؟ پاسخ این است: نه! یکی دیگر از تفاوت‌های بزرگ و اصلی این کتابخانه با کتابخانه‌های دیگر این است که جلسات نقد و بررسی کتاب با حضور نویسندگان و مترجمان، جشن‌های مختلف قصه‌گویی، اردوهای علمی و تفریحی و... هم برای کودکان و نوجوانان برگزار می‌شود. آقای غلامی درباره‌ی این جلسات نقد و بررسی می‌گوید: «بچه‌هایی که در این جلسات شرکت می‌کنند واقعا می‌توانند مثل یک منتقد حرفه‌ای نظر بدهند. آن‌ها نویسندگان و مترجمان کتاب‌ها را از نزدیک می‌بینند و با آن‌ها صحبت می‌کنند. کتاب، مادر علم، فرهنگ و تمدن است و بچه‌هایی که کتاب می‌خوانند، تحلیل و آینده‌نگری بهتری هم نسبت به همسسال‌های خودشان دارند. شهری که نوجوان‌های کتابخوان داشته باشد، آینده‌ی بهتری هم در پیش رو دارد. چون مدیران و مسئولان آینده‌ی این شهر، همین بچه‌ها هستند.»

فاطمه سرمشقی، یکی از نویسندگان خوب کودک و نوجوان کشورمان است که یکی از کتاب‌هایش در این جلسه توسط خود بچه‌ها نقد شده است. او درباره‌ی جلسات نقد و بررسی می‌گوید: «بچه‌ها مثل یک منتقد و کارشناس ادبی درباره‌ی کتابم نظر می‌دادند. آن‌ها در صحبت‌های‌شان تمام نکات و ویژگی‌های یک کتاب مثل تصویرسازی، متن، همخوانی متن و تصویر و... در نظر داشتند. بچه‌هایی که من دیدم واقعا کتابخوان هستند و با داستان و تصویرسازی‌اش آشنایی دارند.» و ادامه می‌دهد: «اولین خوبی این کتابخانه این است که اعتماد به نفس بچه‌ها را بالا می‌برد. چون آن‌ها خودشان مستقیما با مسئولان سر و کار دارند و کتاب را سفارش می‌دهند و تحویل می‌گیرند. دومین خوبی این است که احساس مسئولیت‌پذیری را در آن‌ها تقویت می‌کند و به آن‌ها شخصیت و هویت می‌بخشد. دختر من با این که یک کتابخانه‌ی بزرگ، پر از کتاب‌های مختلف دارد، عضو این کتابخانه است و از این که تلفنی کتاب تازه‌ای را سفارش بدهد لذت می‌برد.»

حرف آخر: «کسی که کتاب نمی‌خواند، بر کسی که نمی‌تواند بخواند، هیچ برتری ندارد!»

۲۱۲۰! الو؟ کتابخانه‌ی رنگین‌کمان؟ شنیده‌ام کتاب‌های‌تان به خانه‌ی کودکان و نوجوانان پرواز می‌کنند. راست است؟ من عضو جدیدتان هستم. پی‌نوشت:

۱. کتاب «چارلی و کارخانه‌ی شکلات‌سازی» نوشته‌ی رولد دال است که با ترجمه‌ی محبوبه نجف‌خانی توسط نشر افق در ایران به چاپ رسیده.
۲. الیزابت هاردویک
۳. کنفسیوس
۴. مری آلن کی
۵. مارک تواین

این افراد در تابستان به هزار نفر هم رسید. البته طبیعی‌ست و هیچ جای نگرانی هم ندارد. چون در فصل مدارس بچه‌ها بیش‌تر وقت‌شان را پای درس و مشق صرف می‌کنند. مرکز تحقیقات استان سمنان به این نتیجه رسیده‌اند که سرانه‌ی مطالعه از ۱۸ دقیقه به بیش از ۷۰ دقیقه رسیده است. علاوه بر این، هم بچه‌ها درگیر کتاب

کتابخانه‌ی تلفنی رنگین‌کمان سمنان که ۶ سال است فعالیت‌اش را شروع کرده، در حال حاضر ۲۰ هزار عنوان کتاب و ۱۱ هزار عضو تا ۱۸ ساله دارد. عضویت در این کتابخانه رایگان است و اعضای این کتابخانه با تماس با شماره‌ی ۲۱۲۰ کتاب مورد نظرشان را سفارش می‌دهند.

و کتابخوانی شده‌اند و هم خانواده‌ها! از این که در یک کتابخانه‌ی تلفنی ۲۰ هزار جلد مخصوص بچه‌ها باشد تعجب می‌کنم. می‌پرسم: «این ۲۰ هزار جلد شامل چه کتاب‌هایی می‌شود؟» آقای غلامی می‌گوید: «هر کتابی که فکر

حرف اول: «بزرگ‌ترین هدیه، برانگیختن شوقی برای خواندن است.»

هر کسی برای کتاب خواندن یک بهانه دارد. بعضی‌ها می‌گویند: «ما آن قدر پول نداریم که هم کتاب‌های کمک درسی بخریم و هم کتاب‌های غیر درسی.» بعضی‌ها می‌گویند: «ما حوصله‌مان نمی‌کشد! درس‌های‌مان را هم به زور می‌خوانیم.» عده‌ای دیگر معتقدند کتاب آن قدر گران است که آدم نمی‌تواند برای خرید آن‌ها پول بدهد. بعضی‌ها هم گله می‌کنند کتاب‌های کتابخانه‌های عمومی تکراری و قدیمی‌ست و کتاب دلخواه کودکان و نوجوان‌ها در آن‌ها پیدا نمی‌شود.

کتابخانه‌ی تلفنی رنگین‌کمان آمده است تا تمام بهانه‌ها را از بین ببرد و بگوید همه‌ی حرف‌های شما درست است، اما حالا زحمت بکشید و این چهار رقم را حفظ کنید تا هر وقت دل‌تان خواست کتابی بخوانید با ما تماس بگیرید تا کتاب مورد علاقه‌تان را در کم‌ترین زمان به دست‌تان برسانیم.

آقای غلامی، معاون فرهنگی هنری سازمان شهرداری و مسئول کتابخانه‌ی رنگین‌کمان سمنان، درباره‌ی ایده‌ی اولیه‌ی این کتابخانه‌ی تلفنی می‌گوید: «مدتها بود که به این ایده فکر می‌کردیم و می‌دانستیم خانواده‌ها وقت و هزینه‌ی کافی ندارند تا هر روز به کتابخانه‌ها یا کتاب‌فروشی‌ها بروند و برای فرزندان‌شان کتاب بخرند. از طرفی کتابخانه‌های عمومی هم به خاطر ساختار، محتوای کتاب‌ها و هزینه‌ی عضویت، مخاطبان چندانی ندارند و بیشتر مخاطبان آن‌ها را بزرگسالان تشکیل می‌دهند تا کودکان و نوجوانان. جدای از این‌ها کسی که عضو کتابخانه‌ی عمومی‌ست بعد از مدتی که کتابی را امانت می‌گیرد، خوانده باشد یا نه، دیگر حوصله‌ش نمی‌کشد تا مسافت زیادی را برای گرفتن کتابی دیگر صرف کند. اما کتابخانه‌ی تلفنی رنگین‌کمان این مشکل را حل کرده است. ما تمام این کارها را برای مخاطبین و اعضای‌مان انجام می‌دهیم. کافی‌ست آن‌ها کتابی را بخواهند و با ما تماس بگیرند. پیک‌های موتوری ما کتاب‌ها را دم در خانه‌شان به کودکان و نوجوانان تحویل می‌دهند.» او در ادامه می‌گوید: «این کار به کودکان و نوجوانان هویت می‌بخشد و به آن‌ها مسئولیت می‌دهد. مسئول تحویل گرفتن و پس‌دادن کتاب‌ها خودشان هستند، نه خانواده‌های‌شان. همین باعث می‌شود که آن‌ها نسبت به کتاب‌ها و خواندن آن‌ها احساس مسئولیت کنند.»

حرف دوم: «مهم نیست که فکر می‌کنید خیلی گرفتار هستید. یا باید برای خواندن وقت بگذارید یا به بی‌تفاوتی خودخواسته تسلیم شوید.»

کتابخانه‌ی تلفنی رنگین‌کمان سمنان که ۶ سال است فعالیت‌اش را شروع کرده، در حال حاضر ۲۰ هزار عنوان کتاب و ۱۱ هزار عضو تا ۱۸ ساله دارد. عضویت در این کتابخانه رایگان است و اعضای این کتابخانه با تماس با شماره‌ی ۲۱۲۰ کتاب مورد نظرشان را سفارش می‌دهند. کتاب همان روز در خانه‌شان تحویل داده می‌شود. البته پیش از ارسال کتاب، از سفارش‌دهنده سوال می‌شود چه زمانی خانه است تا کتاب‌ها برایش ارسال شود. چرا؟ چون خودش باید کتاب‌ها را تحویل بگیرد و پس بدهد. هر یک از اعضا در هر سفارش می‌توانند سه کتاب را برای خواندن انتخاب کنند. آقای غلامی درباره‌ی تاثیر این روند در مطالعه‌ی کودکان و نوجوانان می‌گوید: «در حال حاضر ۲۵۰۰ نفر اعضای فعال کتابخانه هستند که تعداد